

FRAKTIE DS'70
Binnenhof 5
's-GRAVENHAGE
tel.070-614911

SLOTREDE W. DREES, VOORZITTER TWEDE KAMERFRAKTIE DS'70, OP ZATERDAG-MIDDAG 4 oktober 1975 voor de PARTIJRAAD van DS'70, Krasnapolsky, Amsterdam

-----

Mijnheer de Voorzitter, partijgenoten, gasten,

De zeven vergaderingen van adviescommissies en partijraadsliden hebben een rijke oogst aan suggesties opgeleverd. Enkele zal ik thans noemen, omdat ze van onmiddellijk belang zijn voor de Algemene politieke en financiële beschouwingen volgende week in de Tweede Kamer. Andere ideeën en voorstellen zullen nader aan de orde komen bij de behandeling van de begrotingshoofdstukken van de afzonderlijke departementen of worden uitgewerkt in vergaderingen van adviescommissies.

Het komende parlementaire jaar wordt het belangrijkste van deze vierjarige periode. Het belangrijkste omdat onze economie zo bedorven is én omdat dit het oogstjaar zou moeten zijn van principiële wetsontwerpen van het kabinet én omdat de komende confrontatie tussen kabinet en konstitieve alternatieven van de oppositie van groot belang is voor de verkiezingen van 1977.

1. Het kabinet

Hoe komt het dat dit kabinet ons land zo snel in de put heeft geholpen? Sommigen zeggen: omdat het kabinet zo graag veel zwakke groepen wil helpen en dan moeten die er ook zijn.

Volgens ons inzicht is de belangrijkste reden: dat het kabinet steeds toegeeft aan belangengroepen, wijkt voor druk, denkt op korte termijn, populair wil doen, de toekomst verwaarloost. Een voorbeeld is het opmaken van de aardgasbaten, terwijl wij weten dat deze in de jaren tachtig fors zullen dalen.

Een ander voorbeeld van korte-termijn-denken is de behandeling van de onafhankelijk-wording van Suriname. Den Uyl en zijn collega's hebben het Kabinet-Arron, dat hooguit de helft van de Surinaamse bevolking vertegenwoordigt, aangemoedigd om de onafhankelijkheid op korte termijn te forceren, zonder grondwet, zonder bescherming van mensenrechten. Overal ter wereld wil ons kabinet opkomen voor bescherming van mensenrechten, maar in Suriname heeft zij een ontwikkeling aangemoedigd die het land aan de rand van burgeroorlog en diktatuur brengt. U leze wat Rudi Kross daarover twee weken geleden schreef in de Haagse Post. En wat antwoordt Den Uyl vandaag in de Haagse Post? Hij laat onder meer blijken dat hij een eenzijdige onafhankelijkheidsverklaring door het minderheidskabinet Arron zal aanvragen, acht dat geoorloofd, hoewel dit uitdrukkelijk in strijd zou zijn met het Statuut, waarop ook Den Uyl een belofte heeft afgelegd.

DS'70 heeft óók inzake bescherming van mensenrechten in Suriname een duidelijk standpunt. Er dient een grondwet te zijn, de onafhankelijkheid dient gesteund te worden door een grote meerderheid van de bevolking. Als dat niet zeker wordt gesteld zal onze fractie tegen stemmen.

2. Defensie

Het Kabinet-Den Uyl is lichtzinnig inzake de toekomst, dat blijkt uit de houding t.a.v. defensie. Nederland betaalt toch al slechts een lage verzekeringspremie voor de collectieve veiligheid van de democratieën in West-Europa. Er is vorig jaar op defensie gesnoeid, een nieuw meerjarenplan is in overleg met de meerderheid van het parlement opgesteld. Wat is intussen in Europa aan de hand? Is de koude oorlog werkelijk voorbij, staat de Sovjet-Unie humanisering voor? We hebben het gezien bij de voorbereiding van Helsinki - Rusland staat negatief tegenover meer vrijheid voor haar eigen burgers, tegenover vrijheid van verkeer van mensen en ideeën met andere landen, denk ook aan de Muur aan de grens van Oost-Berlijn.

Verder zien we dat het Oostblok zijn conventionele bewapening snel opvoert én dat Rusland zijn macht op alle wereldzeeën geweldig heeft vergroot. Als Nederland nu zijn bewapening verder vermindert schaadt het óók de mogelijkheden van onderhandelingen met Rusland, want onderhandelingen ter begrenzing van de bewapening hebben alleen kans op enig succes als het bedreigde westen niet al van te voren eenzijdig ontwapent. Bovendien werkt het ontmoedigend op onze bondgenoten als wij, (tijdelijk) rijk dank zij ons aardgas, om budgettaire redenen snoeien. Het besluit van het kabinet om nu opnieuw in te krimpen, om het meerjarenplan voor marine omver te gooien, om gaten te scheppen in de verdediging vlak bij ons, is funest. Op deze wijze vaart de marine straks niet meer op zee maar op drijfzand.

3. Het Midden-Oosten

De olielanden hebben hun bewapening snel opgevoerd dank zij hun hoge inkomsten. Toch ziet de situatie er minder grimmig uit dan twee jaar geleden. De weg die Kissinger heeft gekozen is vermoedelijk de beste, wij zijn het hierin eens met de beschouwingen van Minister Van der Stoep in zijn Memorie van Toelichting. Ik wijs er op dat de successen die Kissinger tot nu toe heeft geboekt slechts mogelijk zijn geweest dank zij de dapperheid van Israël en de grote kracht van de Verenigde Staten. Israël verdedigt zichzelf, weliswaar met wapengiften van elders, maar wel geheel met eigen mankracht, een voorbeeld voor West-Europa. En de Verenigde Staten kunnen diplomatiek succes boeken op de weg naar vrede omdat zij militair sterk zijn.

4. Inflatie-bestrijding

DS'70 is vanaf het begin gekenmerkt door de bereidheid om idealen naderbij te brengen, door handelen, door concreet nadenken, door het formuleren van beleidsvoorstellen.

Zo hebben wij begin 1971 bekendheid gekregen door onze voorstellen om, gespecificeerd, fl. 1.500 mln. per jaar te bezuinigen op rijksuitgaven, vergeleken met een voortzetting van het confessionele beleid. Wij wilden op korte termijn een einde bereiken van de overspanning van onze economie en op langere termijn ruimte voor verlaging van belastingen, waarbij wij hebben gepleit voor verhoging van belastingvrije sommen. Na een beëindiging van de overspanning zou de inflatie tot een einde kunnen worden gebracht, liefst in overleg en nauwe samenwerking met het bedrijfsleven.

Wat besnoeiingen betreft hebben wij onze zin gekregen in het Regeerakkoord. De inflatiebestrijding liet echter op zich wachten. Dit lag in hoge mate

aan de aarzelende Minister Boersma, maar ook wel aan de algemene opvatting van de christen-democraten, die tegenwoordig inflatie accepteren. Wij hebben ons in 1972 fel daartegen gekeerd en gewaarschuwd dat voortgaande inflatie niet alleen sociaal onrecht is, immoreel, maar ook economisch schadelijk, moordend voor de werkgelegenheid.

De funeste gevolgen van de inflatie worden meer erkend, maar andere politieke groepen trekken er géén conclusies uit. De Miljoenennota gaat uit van een stijging van nominale inkomens, voorzover geïndexeerd, met 10 % in 1976 boven 1975, de Memorie van Toelichting van PTT noemt zelfs 12 %.

Ik merk op dat het van ondergeschikt belang is om te spreken over al of niet 'nullijn' voor wijziging van reële inkomens, want zo'n nullijn kan nog gepaard gaan met barre inflatie. Wat noodzakelijk is geworden is eens één jaar de funeste spiraal te doorbreken; één jaar een stop op nominale inkomens, b.v. van medio 1976 tot medio 1977. Met uitzondering voor de laagste inkomens en voor herziening van beloning voor onaangenaam werk. Dit kan gepaard gaan met een prijsstop voor tarieven van de rijksoverheid. Daarna kan dan stabiliteit op soepeler wijze worden gehandhaafd, de spiraal is dan gebroken. Een actief prijsbeleid moet helpen voorkomen dat de inflatie herleeft. De situatie is nu gunstig voor zo'n ingreep, mede dank zij de betrekkelijke stabiliteit op de wereldmarkt voor de meeste grondstofprijzen.

Zo'n ingreep zou een waar stuk solidariteit betekenen, ten gunste van allen die genekt zijn omdat zij de offers moesten brengen voor de indexatie van anderen, een stuk solidariteit voor zelfstandigen, die zo in de knel zijn gekomen en voor allen die partikuliere oudedagsvoorzieningen hebben opgebouwd.

Zo'n beleid zou bevorderen dat er weer vertrouwen komt in Nederland, dat men weer durft te ondernemen, óók dat de rente kan dalen.

5. Uitgavenbeleid, rijk

Dit kabinet gebruikt de meest bizarre motieven om meer geld uit te geven, waarmee het de beschikkingsvrijheid van de burger onnodig beperkt. Een aantal sectoren, waar grote besparingen mogelijk zijn, zal ik noemen. Daarnaast is veel mogelijk, maar hoofdzaken kunnen een indruk geven van ons alternatief.

Er is het misverstand dat er maar weinig kan worden omgebogen. Dat hangt echter af van politieke wil en van de termijn waarnaar men kijkt, de eerstvolgende 12 maanden betreffen goeddeels uitgaven waarvoor al verplichtingen zijn aangegaan (b.v. rente of toegezegde huursubsidies), maar op een termijn van een jaar of twee zijn forse ombuigingen mogelijk.

Wetenschappelijk onderwijs. Een voorbeeld van een uitgaaf die slecht bekeerd wordt en die in hoge mate ten goede komt aan goed gesitueerden (wat life-time income betreft). Voor zover men bevreesd is voor grote werkloosheid van academici is het logischer dat er minder mensen een kostbare opleiding volgen (of hem zelf betalen) dan dat de gemeenschap het subsidieert.

Verlaging van deze onderwijs-subsidie - dus hogere collegegelden - spaart honderden miljoenen rechtstreeks, bij eenzelfde aantal studenten en studiekeuze. Wel is het noodzakelijk dat meer leningen worden verstrekt voor wie niet kontant kan betalen, terwille van gelijkheid van kansen.

Bij een grote mate van eigen betaling zal loting overbodig worden, waarbij jarenlange onzekerheid voor bekwame en gemotiveerde jongeren wordt geschapen. Voorts zal de doelmatigheid, het kostenbesef toenemen aan de universiteiten als meer uit eigen kring moet worden betaald.

Ook kan de bestuurs-structuur worden verbeterd, nú is die vaag, leidt tot eendeloos vergaderen, tot weinig controle b.v. op feitelijke aanwezigheid van stafleden in bepaalde faculteiten of op geldverstrekking voor spuurwerk zonder veel zin. Herziening van de Wet Universitaire Bestuurs Hervorming, een haastig wetsontwerp van Veringa als capitulatie voor de bezetting van het Maagdenhuis, is noodzakelijk.

Wat het salarisbeleid betreft steunen wij het trendbeleid. Het is echter de vraag of de uitwerking hiervan redelijk is geweest, vrij zeker is de enge binding met een aantal CAO's er oorzaak van dat salarissen bij de overheid sneller zijn gestegen dan bij de beroepsbevolking als geheel. Minister Duisenberg schat de extra-uitgaven uit dezen hoofde op ca fl. 500 mln. per jaar (zijn antwoord van vandaag nr. 69). Een geleidelijke rechttekkening lijkt redelijk.

De welvaartsvastheid van overheidspensioenen ware te handhaven. Deze is beter te rechtvaardigen bij een bewust beleid, als hier geschetst, om de inflatie te stoppen.

Het kabinet is conservatief in zijn bescherming van hoge inkomens. Ik wijs op de stelling van Minister Boersma in de interimnota Inkomensbeleid, dat hoge inkomens bij de overheid netto vijf maal het minimumloon zijn en dienen te blijven.

Bekend is ons standpunt inzake verruiming van het begrip passende arbeid. Dit zou leiden tot belangrijke daling van uitgaven voor werkloosheid in allerlei vormen (werkloosheidsverzekering, bijstandwet). Het zou óók leiden tot een geringer aantal gastarbeiders.

Ook invoering van een Toelatingsregeling voor Surinamers (of van een betere regeling dan thans wordt voorgesteld ná de onafhankelijkheidswording) zal grote bedragen sparen aan sociale voorzieningen.

Wat de woningbouw betreft herinner ik aan eerdere voorstellen van onze fraktie, b.v. inzake lager tarief BTW. Dit voorstel is herhaald in een brief van het Algemeen Verbond Bouwbedrijf, waarin geschreven wordt "Tegen de achtergrond van de overweging dat het wonen tot de allereerste levensbehoefte kan worden gerekend, lijkt dit (verlaging tot het tarief van 4 %) een volkomen logische zaak. Ook is het redelijk om garages e.d. voorzieningen afzonderlijk te laten betalen. Voorts neemt, als gevolg van onze voorstellen voor belastingverlaging, de betaal-capaciteit van iedereen met name ook van jong-gehuwden toe, zodat vanzelf enige verdere verlaging van individuele subsidies optreedt.

Wat subsidies van het rijk in andere investeringen van particulieren betreft kan naar verlaging worden gestreefd in het kader van óns beleid, d

- a) de inflatie stopt
- b) de rente doet dalen
- c) een belangrijke belastingverlaging over een breed front mogelijk maakt.

Het is beter om weer een gezond klimaat in Nederland te scheppen dan om overal regendruppeltjes te distribuieren.

Een dergelijke verlaging van belasting en van uitgaven, een verruiming van het begrip passende arbeid en daardoor verlaging van werkloosheid, helpt om de behoefte aan meer belastingambtenaren, of meer subsidiërende ambtenaren te verminderen. Elk concreet voorstel levert daardoor nog eens miljoenen guldens extra op per honderdmiljoen bespaard op de begrotingspost zelve.

Voorts zal een verhoging van belastingvrije sommen, in enkele jaren naar het sociaal minimum (voor AOW-ers de AOW-uitkering) betekenen, dat het niet nodig is dat het rijk de loonbelasting op de AOW voor zijn rekening gaat nemen, eenvoudiger is de door ons voorgestelde feitelijke vrijstelling. Alleen dit bespaart al fl.465 mln. in 1976!

Wat de AOW betreft herhaal ik ons standpunt, al ingenomen in 1971: gelijkstelling met het minimum-loon. Wij wijzen Boersma's gedachte aan verlaging van de AOW af! Bejaarden demonstreren niet, oefenen geen druk uit. Maar juist zij, die de volle last hebben gedragen van grote depressie, bezetting en wederopbouw, hebben hier recht op.

Bij andere verzekeringen en bij de bijstand is er wel oneigenlijk gebruik. Het is nodig om bijstandsuitkeringen meer individueel te bezien. Ook ontbreekt voldoende gemeenschappelijke administratie (b.v. in samenhang met de loonbelasting). Serieuze controle en serieuzer normen (b.v. enige marge tussen loon en uitkering, al was het alleen maar i.v.m. kosten van verwerving, zoals voor reizen en kleding) zijn noodzakelijk en sparen spoedig honderd miljoen en meer per jaar.

Dit zijn een aantal voorbeelden, sommigen ter grootte van honderd miljoen of twee honderd miljoen per jaar, sommige eerder van een half miljard of zo. Overigens is kwantificering - zelfs achteraf - altijd moeilijk, denk b.v. aan verruiming van het begrip passende arbeid, of aan de betekenis van onze voorstellen voor de rente-stand. Het totaal van deze en dergelijke suggesties betekent echter al na een jaar of twee een beleidsombuiging van een vier miljard gulden per jaar.

6. Belastingen

Onze prioriteiten aan de belastingzijde zijn:

- Verlaging van de BTW op nieuwbouw en onderhoud van woningen naar 4 %;
- Verhoging van belastingvrije sommen in loon- en inkomstenbelasting naar het sociale minimum;
- Gelijkstelling van jonge vrijgezellen met oudere ongehuwden;
- Niet laten doorgaan van de verhoging van de motorrijtuigenbelasting.

7. Werkloosheid

Een dergelijk beleid:

- stoppen van de inflatie;
  - verruiming van het begrip passende arbeid;
  - verlaging van uitgaven over 2 jaar met ca fl. 4 miljard;
  - verlaging van belastingen over een breed front;
- zou het vertrouwen in Nederland herstellen,
zou bedreigde bedrijven overeind houden,
zou investeringen stimuleren en
zou het mogelijk maken om de immigratie te beperken en
om de werkloosheid fors te doen dalen.

8. Immateriële punten

De aandacht is in deze weken geconcentreerd op inflatie en werkloosheid. Dit te meer, omdat er een funeste spiraal dreigt waardoor de situatie van jaar tot jaar verergert. Dat neemt niet weg, dat grote aandacht nodig is voor principiële zaken van ander karakter. Zo wordt de minachting van het kabinet voor het parlement steeds duidelijker. Minister Van der Stoep hield op 25 september